

Výchovně vzdělávací program školní družiny

Název školy: ***Základní škola Brno, Novoměstská 21, p. o.***
Adresa školy: Novoměstská 21, 621 00 Brno

Ředitel školy: Mgr. Josef Jelínek

Telefon: 541 32 15 08
Fax: 541 22 90 48
E-mail: reditel@[zsnovomestska.cz](mailto:reditel@zsnovomestska.cz)
kancelar@[zsnovomestska.cz](mailto:kancelar@zsnovomestska.cz)

Web: www.zsnovomestska.cz

Rejstřík škol:
REDIZO: 600 108 198
IZO: škola 102 067 589
školní jídelna 103 067 205
školní družina 118 200 615
IČ: 70 26 29 69

Zřizovatel: Statutární město Brno, městská část Brno-Řečkovice a Mokrá Hora
Palackého nám. 11, 621 00 Brno
Tel. 541 421 711

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2017

Mgr. Josef Jelínek

**„Teorie zůstane pouhou teorií, pokud nepřikročíme k činu.“
J. A. Komenský**

Vedoucí vychovatelka: Mgr. Pavlína Dubanská

Vypracovala: Mgr. Pavlína Dubanská
Eva Voženílková
Martina Hamanová

Na základě dohody vychovatelů ŠD a ŠK byla vytvořena základní struktura a obsah témat, která jsou v tomto dokumentu zpracována.

Obsah témat není uzavřen. V průběhu bude doplňován a pozměňován. Výchovně vzdělávací program je zpracován v návaznosti na RVP základního vzdělávání.

Cíle vzdělávání ve školní družině upravuje školní zákon §2 odst. 2 a vyhláška č. 74/2005 Sb. § 8 odst. 5. 6.

OBSAH

Výchovně vzdělávací program školní družiny	1
Výchovně vzdělávací program	4
1. Charakteristika školní družiny.....	4
2. Konkrétní cíle vzdělávání.....	4
3. Formy vzdělávání	5
4. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu vzdělávání	5
5. Popis materiálních, personálních, ekonomických a BOZP podmínek	6
5.1. Personální podmínky	6
5.2. Ekonomické podmínky.....	7
5.3. Hygienické podmínky a BOZP	7
5.4. Podmínky pro hygienické a bezpečné působení ŠD	7
5.5. Psychosociální podmínky.....	7
6. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	8
7. Délka a časový plán vzdělávání	8
8. Obsah vzdělávání	9
8.1.1. Lidé kolem nás	10
8.1.2. Místo, kde žijeme	10
8.1.3. Člověk a jeho zdraví.....	11
8.1.4. Lidé a čas.....	12
8.1.5. Rozmanitosti přírody.....	13
8.2. Obsah zájmového vzdělávání v pravidelné činnosti ve školní družině.....	13
8.2.1. Stanovení cílů, obsahu a činnosti v zájmovém útvaru – keramika	14
8.2.2. Stanovení cílů, obsahu a činnosti v zájmovém útvaru – zdravotní kroužek	14
8.2.3. Stanovení cílů, obsahu a činnosti v zájmovém útvaru – pohybové hry	16
8.2.4. Stanovení cílů, obsahu a činnosti v zájmovém útvaru – aerobic.....	17
8.2.5. Stanovení cílů, obsahu a činnosti v zájmovém útvaru – výtvarný kroužek	17
8.2.6. Stanovení cílů, obsahu a činnosti v zájmovém útvaru – mažoretky	18
8.3. Celoroční plán školní družiny v příležitostné činnosti pro školní rok 2016/2017	19
8.4. Získávání kompetencí u dětí.....	20
8.5. Průřezová témata v základním vzdělávání	22

Výchovně vzdělávací program

Školní družina - ZŠ Brno, Novoměstská 21, p. o.

1. Charakteristika školní družiny

Školní družina nabízí účastníkům náplň volného času v době po vyučování, žáci zde nachází odpočinek, různé možnosti rekreačních a zájmových činností. Pedagogická práce ve školní družině je zcela samostatnou oblastí výchovně-vzdělávací činnosti a řídí se specifickými požadavky, obsahem, cíli a pravidly pedagogiky volného času. Výchovně vzdělávací činnost je přizpůsobena různým příchodům a odchodům žáků, v důsledku rozdílných rozvrhů jednotlivých tříd a zájmových útvarů ve škole. Prostor pro výchovu je dán velkým rozsahem nabídky činností, kdy jsou účastníci motivováni k vhodnému využívání volného času. Zájmové vzdělávání ve školní družině plní výchovné obecné cíle dané školským zákonem a jde zejména o posilování podpory osobnosti jedince, osvojování si mravních hodnot a získávání sociálních zkušeností a dovedností. Kvalitní zájmové činnosti ve školní družině mají důležitou roli v prevenci sociálně patologických jevů, pomáhají žákům překonávat handicap a přispívají k rozvoji komunikace a tolerance.

Hlavním posláním školní družiny je zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a rekreace účastníků, částečně také pedagogický dohled.

2. Konkrétní cíle vzdělávání

Budovat u účastníků odpovědnost za svou osobu a své zdraví. Vychovatelé pomáhají účastníkům školní družiny osvojit si pravidelný denní režim, hygienické návyky, pravidelné stravování, dodržování pitného režimu, pobyt a pohyb na čerstvém vzduchu.

Posilovat schopnost objektivně hodnotit své jednání a umět přijmout i jeho důsledky. Mnoho účastníků školní družiny si mnohdy nepřipouští odpovědnost za své chování. Jde o to, abychom je vedli k odpovědnosti, sebeovládání, pravdomluvnosti a morálním hodnotám.

Pomáhat najít své místo ve skupině. Účastníci školní družiny se člení do skupin podle zájmů a sympatií a je pro ně velmi důležité mít své místo ve skupině a nebýt vyčleněn. V rámci družiny je vždy několik skupinek. Vychovatel pomáhá vyčleněným jedincům začlenit se do kolektivu, protože pro účastníky samotné, je to velmi těžké.

Podporovat dovednosti a schopnosti. Vychovatelé mají možnost všimnout si a rozpoznávat při volnočasových aktivitách u každého účastníka nadání, schopnosti a cíleně je podporovat a rozvíjet. Podporují tak získávání sebedůvěry, pocitu úspěšnosti v rámci reálných možností a pozitivní chápání sama sebe.

Seznamovat účastníky s hodnotami společnosti. Vychovatelé rozvíjí u účastníků toleranci k sobě navzájem, porozumění, empatii a ochotu si nezištně pomáhat.

3. Formy vzdělávání

Pravidelná činnost – dána týdenní skladbou zaměstnání a zahrnuje i funkční režimové momenty. Sportovní a rekreační činnost v tělocvičně, pobyt venku, výtvarná a pracovní činnost, vyprávění, společné hry.

Příležitostná činnost – jsou to významnější akce, soutěže, výlety, výstavy z prací dětí, akce pro rodiče a děti.

Odpočinkové činnosti – aktivní odpočinek ve smyslu klidových činností – spontánní kresba, četba, stavebnice, stolní deskové hry.

Průběžné činnosti - zájmové aktivity, tematicky zaměřené činnosti (dopravní výchova, přírodověda, prevence)

Příprava na vyučování – didaktické hry, tematické vycházky, rozvíjení jemné a hrubé motoriky.

Sebeobslužná činnost – zaměřena na péči o vlastní osobu, osobní věci, vede k samostatnosti.

Vytváření návyků a získávání žádoucích dovedností pro kulturní stolování, osobní hygienu, společenského chování a prosazování oprávněného požadavku.

Činnost a výchovné působení vychovatelek v jednotlivých odděleních vychází z požadavku pedagogiky volného času, ovlivňování volného času, nabídky alternativních aktivit, nabídka pomůcek, her.

Podstatný je požadavek dobrovolnosti, aktivity, požadavek seberealizace, zajímavosti a zájmovosti, pestrosti a přitažlivosti.

Účastníkům školní družiny umožňujeme v době pobytu ve školní družině rozvíjet své zájmy v zaměřených kroužcích.

4. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu vzdělávání

Podmínkou přijetí je řádně vyplněný a zákonným zástupcem podepsaný zápisní lístek. Školní družinu mohou navštěvovat žáci 1. – 5. třídy. Po naplnění kapacity školní družiny jsou žáci ze 4. a 5. tříd vybíráni losováním. Činností vykonávaných družinou se mohou účastnit i žáci, kteří nejsou přijati k pravidelné denní docházce do družiny. Školní družina může vykonávat činnost pro účastníky, nebo účastníky a jejich zákonné zástupce, i ve dnech pracovního volna. Nejvyšší počet účastníků je stanoven 30 na jedno oddělení školní družiny. Pobyt účastníků v družině končí odchodem domů se zákonným zástupcem nebo samostatně, v čase uvedeném v zápisním lístku. Zákonný zástupce odhlašuje účastníka ze školní družiny na základě písemné odhlášky, a to kdykoliv v průběhu roku, vždy k poslednímu dni kalendářního měsíce. Pokud má být účastník uvolněn v jinou dobu, než je uvedeno v zápisním lístku, musí předložit písemný požadavek zákonného zástupce (jméno dítěte, datum a hodina odchodu, způsob - samo nebo s doprovodem) a podpis zákonného zástupce; odchod účastníka s jinou doprovázející osobou lze jen na základě písemného zmocnění zákonným zástupcem. Účastník může být vyloučen ze školní družiny na základě hrubého či dlouhodobého porušování řádu ŠD.

5. Popis materiálních, personálních, ekonomických a BOZP podmínek

Školní družina je umístěna v budově ZŠ, v samostatném pavilonu. Zde mohou účastníci školní družiny po vyučování využívat čtyři herny, jídelnu, chodbu a samostatné sociální zařízení. Tyto prostory také využívají žáci ze dvou tříd prvního stupně. Školní družina také využívá nově vybudované sportovní hřiště s umělým povrchem, hřiště s průlezkami, tělocvičnu, knihovnu, interaktivní učebnu. Objekt školy je umístěn v zeleni, v blízkosti se nachází sportovně-rekreační území Zamílovaný hájek, který využívá školní družina pro svou rekreační a zájmovou činnost.

Účastníci školní družiny využívají pro svoji činnost herny, které svým vybavením a uspořádáním odpovídají potřebám dětí mladšího školního věku, odpovídají bezpečnosti (snadné udržování pořádku a čistoty, dostatek prostoru - kapacita 140 žáků, přiměřené vybavení odpovídajícím nábytkem a dalším zařízením, řádné osvětlení). Účastníci jsou vedeni k šetrnému zacházení. Vybavení heren se průběžně doplňuje novými hrami, výtvarným materiálem a sportovním vybavením. Školní družinu tvoří čtyři oddělení. Maximální kapacita je pro 140 účastníků. Jednotlivá oddělení jsou věkově smíšená. ŠD vykonává svou činnost každodenně v závislosti na rozvrhu základní školy pro příslušný školní rok. Ranní provoz začíná v 6:30, uzavírá se v 17:00.

5.1. Personální podmínky

Pedagogické působení ve ŠD zajišťují tři plně kvalifikované vychovatelky se zaměřením na sport, výtvarnou činnost, zdravotní výchovu a jedna učitelka. Zájmový kroužek mažoretky vede externí pracovník z CVČ Gromešova. Vedoucí vychovatelka - metodická činnost v sekci Výchova mimo vyučování Brno.

Vychovatelky školní družiny znají bezpečnostní předpisy pro práci s účastníky činností. Jsou iniciátory a průvodci účastníků při volnočasových aktivitách, přímo nebo nepřímo řídí, motivují a hodnotí. Zajišťují ve škole solidaritu se žáky, kteří jsou na okraji pozornosti, podporují autoritu učitelů, znají a umí vhodně volit různé zájmové aktivity přiměřené věku a schopnostem účastníků, dokážou příznivě ovlivnit klima a efektivně jednat s účastníky. Organizační schopnosti jim umožňují navozovat a motivovat účastníky činnosti a vzbuzovat zájem o činnost, podporovat jejich sebevědomí. Jejich odborné zájmové zaměření je průběžně prohlubováno formou odborných seminářů v akreditovaných kurzech Výchovy mimo vyučování, samostudiem za účelem rozšiřování pedagogického i všeobecného rozhledu a orientace v oblastech, které jsou inspirující a žádané pro práci s dětmi. Prioritou dalšího vzdělávání bude prohlubování vědomostí a dovedností, které se uplatní při nových formách práce a také při inovaci a rozšiřování vzdělávacího programu.

5.2. Ekonomické podmínky

Úplata na částečnou úhradu neinvestičních nákladů ŠD a provozu ŠD činí 150 Kč za měsíc, hradí se ve dvou splátkách na účet školy, a to v měsíci říjnu 600 Kč (září až prosinec, splatnost do 15. října) a v měsíci únoru 900 Kč (leden až červen, splatnost do 15. února). Úplata je stanovena podle Vyhlášky o zájmovém vzdělávání ze dne 9. 2. 2005 Sb. č. 74/2005 § 14. Výše úplaty: příspěvek na jednoho účastníka umístěného ve školní družině na jeden měsíc. Tato částka platí i pro každého účastníka v případě docházky sourozenců do školní družiny.

Dle § 11 vyhlášky č. 74/2005 Sb. může výši úplaty ředitel snížit nebo od úplaty osvobodit na základě potvrzení sociálního odboru Magistrátu města Brna nebo Úřadu práce o poskytování sociálních dávek, nebo o všech příjmech příslušníků domácnosti, které budou předloženy před uvedeným termínem ředitelství školy, mohou být osvobozeni plátcí v souladu s článkem 3 §11 uvedené vyhlášky. - pokud se změní podmínky rodiny tak, že zanikne důvod ke slevám, jsou plátcí povinni bez vyzvání zahájit placení příspěvků.

Úplata za školní družinu je částečně využita na nákup materiálu pro výtvarnou, pracovní a sportovní činnost.

5.3. Hygienické podmínky a BOZP

Režim účastníků ŠD je dán režimem uvedeným ve vnitřním řádu ŠD. Vychovatelky dodržují zásady bezpečnosti práce s dětmi a dbají na vlastní bezpečnost. Vnitřní organizací ve ŠD je zajištěno, aby v daný okamžik počet žáků na jednoho pracovníka nepřesáhl počet 30.

5.4. Podmínky pro hygienické a bezpečné působení ŠD:

1. Vhodná struktura režimu účastníků v družině s dostatkem relaxace a aktivního pohybu dané režimem družiny a skladbou zaměstnání.
2. Vhodný stravovací a pitný režim (podle věkových a individuálních potřeb žáků).
3. Zdravé prostředí užívaných prostorů družiny – podle platných norem.
4. Ochrana účastníků před úrazy.
5. Výrazné označení všech nebezpečných předmětů a částí využívaných prostorů, pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska jejich bezpečnosti.
6. Dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře či jiné speciální služby, praktická dovednost vychovatelek poskytovat první pomoc.

5.5. Psychosociální podmínky:

1. Klidné prostředí a příznivé sociální klima – otevřenost a partnerství v komunikaci, úcta, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému, sounáležitost s oddělením ŠD a školou.

2. Respekt k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmu účastníků a osvojování si toho, co má pro účastníky praktický smysl a vede k praktické zkušenosti, sledování všestranného prospěchu účastníka jako hlavního článku veškeré pedagogické činnosti.
3. Věková přiměřenost a motivující hodnocení – respekt k individualitě žáka, jeho hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a individuálním pokrokem, dostatečná zpětná vazba.
4. Ochrana účastníků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy.
5. Vytváření podmínek pro spoluúčast účastníků na životě školy a ŠD, která přechází do modelu demokratického společenství – budování komunity na principech svobody, odpovědnosti, stability společných pravidel, spravedlnosti, spolupráce.
6. Včasná informovanost účastníků i jejich zákonných zástupců o činnosti ŠD a jejím vnitřním životě.

6. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Edukace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je stanovena zákonem č. 561/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. 27/2016 Sb., účinnou od 1. 9. 2016.

Vychovatelky školní družiny při jednotlivých činnostech respektují individuální i věkové zvláštnosti jednotlivých žáků, jejich pracovní tempo, odlišné styly chování a jednání s ohledem na zájem účastníka. Jsou informovány třídním učitelem, výchovným poradcem (po dohodě s rodiči) o potřebách žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Jsou v úzkém kontaktu s rodiči.

Vychovatelé věnují dostatečnou pozornost atmosféře v oddělení školní družiny a všímají si možných rizikových problémů. Tím pomáhají účastníkům se speciálními vzdělávacími potřebami zařadit se do kolektivu a vzájemnou interakci mezi účastníky. Jsou seznámeny s individuálním vzdělávacím plánem účastníka činnosti a konzultují výchovné situace se školním poradenským pracovištěm.

Nadané žáky se vychovatelky snaží začleňovat do aktivit pro volný čas. Nadaní žáci vyhledávají nové poznatky, informace, potřebují podnětné a náročné úkoly. Vychovatelka volí výchovné metody, které se odvíjí od osobnosti nadaného účastníka, jeho sociálních a emočních charakteristik (encyklopedie, deskové hry podporující myšlení, tvořivost, hlavolamy apod.). Vychovatelky jsou seznámeny s individuálním vzdělávacím plánem nadaných žáků.

7. Délka a časový plán vzdělávání

Délka vzdělávání pro školní družinu je stanovena na dobu jednoho školního roku. Školní vzdělávací program obsahuje program činnosti na dobu jednoho vzdělávacího cyklu. Vychází z individuálních možností a místních podmínek školní družiny, jsou zde popsány konkrétní činnosti, které vychovatelka vybírá podle skladby vlastního oddělení a aktuálního složení žáků, s nímž pracuje. Program činnosti je operativní, vychovatelka kreativně reaguje na možné měnící se podmínky, propojuje či přesouvá témata během dlouhodobé docházky účastníků do školní družiny.

8. Obsah vzdělávání

Obsah vzdělávacího programu školní družiny je rozdělen do pěti vzdělávacích oblastí: Obsah RVP pro ŠD navazuje na ŠVP 1. stupně, školní družiny se týká tematický celek Člověk a jeho svět, který se člení do dalších pěti tematických okruhů.

Zájmovou činnost chápeme jako uspokojování a rozvíjení zájmů a schopností. V průběhu zájmových činností podporujeme u účastníků výchovy seberealizaci, vytváříme prostor pro sociální kontakty, potřeby pohybu. Používáme pedagogické metody názorné, slovní, praktické a činnostní. Uplatňujeme individuální, skupinovou a hromadnou formu práce. Individuální rozhovory, hry, skupinová forma práce při vedení zájmových útvarů ve spojení s individuálním přístupem. Hromadná účast účastníků školní družiny na sportovních a kulturních akcích.

1. **Lidé kolem nás** - příbuzenské vztahy v rodině,
 - vztahy mezi dětmi,
 - vztahy ke škole,
 - pravidla soužití,
 - chování lidí – pravidla slušného chování,
 - základní lidská práva a práva dítěte,
 - práva dítěte.

2. **Místo, kde žijeme** - vztah ke škole, městu, státu,
 - vycházky, výlety, poznatky z cest.

3. **Člověk a jeho zdraví** - výchova k odpovědnosti za svou osobu,
 - výchova k odpovědnosti za své zdraví,
 - výchova ke správným stravovacím návykům, pitný režim,
 - dodržování osobní hygieny,
 - posilování tělesné zdatnosti,
 - rozvíjení citové stránky osobnosti, citové vazby.

4. **Lidé a čas** - regionální pověsti a báje,
 - tradice, zvyky,
 - návštěva kulturních institucí – muzeum, hvězdárna, galerie,
 - orientace v čase.

5. **Rozmanitost přírody** - ochrana přírody- praktické poznávání přírody,
 - proměny přírody, roční období,
 - činnost člověka v přírodě (pozitivní, negativní),
 - ohleduplné chování k přírodě,
 - likvidace odpadů – třídění odpadů.

8.1.1. Lidé kolem nás

Pravidelné činnosti

- Vyprávění, kresba, malba. Osvojování a dodržování základů společenského chování
- Zásady stolování doma, ve škole – vyprávění, odstraňování špatných návyků
- Pozitivní klima v oddělení – úcta, tolerance, radost ze spolupráce – podíl dětí na činnosti v družině
- Udržování družiny a okolí v čistotě a pořádku

Průběžné činnosti

- Výtvarné soutěže na téma: Splněné přání, Strašidel se nebojíme, Maminka,
- Besedujeme o tom, co pro nás znamenají maminky, co pro nás dělají, kreslíme.
- Představujeme povolání našich rodičů, hrajeme si na zaměstnání, malé scénky, pantomima.
- Vizitka naší rodiny - prarodiče
- Navazování kamarádských a přátelských vztahů, prevence šikany, demokracie ve skupině - modelové situace, neformální besedy, hry

Příležitostné činnosti

- Vyrábění dárků k Vánocům pro rodinu.
- Výroba dárků pro nové prvňáčky
- Dárky pro maminky ke Dni mate
- Karneval- vyrábíme masky
- Vánoční dílny pro rodiče a děti
- Velikonoční dílny pro děti a rodiče
- Vánoční výstava pro rodiče
- Čertovské veselí – hry, soutěže
- Oslava Dne dětí – hry, soutěže
- Kuličkový král - soutěž
- Všude žijí lidé - povídáme si o cestování, zvyky, tradice a národní jídla, exotické ovoce v jiných zemích, čteme pohádky z jiných světadílů.
- Čas adventní – zvyky a tradice, výzdoba chodeb, třídy
- Velikonoce – zvyky a tradice, výzdoba prostor školy

8.1.2. Místo, kde žijeme

Pravidelné činnosti

- Bezpečná cesta do školy, ze školy
- Využívání přechodů, podchodů, chodníků pro chodce i cyklisty

- Vyprávění, četba o brněnských pověstech
- Vyrábíme loutky, hrajeme divadlo
- Didaktické hry s dopravními značkami
- Kresba, malba dopravních značek
- Hry na kupující a prodavače
- Povídáme si, co dělají policisté, hasiči, knihovnice apod.

Průběžné činnosti

- Výtvarné zpracování zážitků z výletů
- Vycházky do okolí školy, orientace v místě školy, bydliště
- Náš domov, náš dům – popisujeme, kde bydlíme, stavíme náš dům z kostek
- Naše škola – procházíme školou, seznámení s odbornými pracovnými, kabinety, ředitelnu, návštěva školní kuchyně
- Brněnské báje a pověsti – výtvarná soutěž o Brně
- Výstavy v dané městské části
- Poznáváme historii i současnost města Brna
- /knihy, časopisy, internet /
- Čím bychom chtěli být – beseda o svém povolání

Příležitostné činnosti

- Celodenní výlety do okolí Brna
- Orientační soutěž školou – hledáme poklad
- Vycházka do ulic historického středu Brna
- Vyrábíme dopravní značky
- Dopravní soutěž – prohlubování znalostí
- Návštěva Technického muzea
- Jízda zručnosti na kole, koloběžce
- Hrajeme si na ilustrátory knih, na spisovatele, píšeme krátké pohádky, příběhy- vyrábíme knihu

8.1.3. Člověk a jeho zdraví

Pravidelné činnosti

- Tělovýchovné chvílky
- Pohybová aktivita rekreační – spontánní i organizovaná (míčové a pohybové hry)
- Pitný režim, zdravá životospráva, životní styl – vyprávění, kresba
- Péče o osobní hygienu
- Předcházení úrazů, dbání na bezpečnost činností
- Správné zásady při stolování – odbourávání špatných návyků – vyprávění, správný příklad dospělých

Průběžné činnosti

- Tělovýchovné vycházky, hry v parku, na louce, v lese – využití švihadel, míčů, překonávání přírodních překážek, závodivé hry
- Využívání náčiní a nářadí v tělocvičně – soutěže, štafety, závodivé hry, honičky
- Soutěže a hry na sněhu bobování
- Proč je zoubek smutný?
– vyprávění, o tom co je škodlivé, prospěšné pro ústní hygienu – využití výtvarného zpracování
- Hry s nácvikem telefonického volání na tísňové linky – modelové situace

Příležitostné činnosti

- Atletické závody (běh, skok, hod) - závody mezi družinami, příprava na obvodní kolo
- Sportovní soutěže na hřišti
- Zdravotní soutěž – prohlubování poznatků
- Beseda s odborníky - návykové látky
- Kreslíme návrhy plakátů proti kouření a užívání dalších návykových látek

8.1.4. Lidé a čas

Pravidelné činnosti

- Výrobky, malování – roční období, učit se
- Respektovat čas jiných, využití knih, časopisů, vycházky – pozorování lidí, vědomostní soutěže
- Výrobky – hodiny, malování, vycházka –
- sledování času, hodiny na věži, na kostele
- Využití příruček, vyprávění, využití volného času – hry v kolektivu, pro jednotlivce- rébusy, křížovky, osmisměrky, časopisy, stolní hry, využití her k přípravě na vyučování
- Seznámení, besedy, vyprávění, četba, hry

Průběžné činnosti

- Kalendář – čas v životě, změny v přírodě i v životě lidí, vyrábíme
- Spontánní aktivity, beseda – den, týden, měsíc, rok, roční období, využití obrázků, čas v historii, život lidí, oblékání, postavení, stárnutí lidí, zvířat, věci ...bylo, je a bude
- Hodiny
- Proč se měří čas? Co je čas? Dochvilnost v životě, měření soutěží stopkami, hodinami, druhy hodin
- Pravidelný režim dne a jeho dodržování
- Rodina, škola, volný čas – vyprávění, četba, beseda, režim dne doma, v ŠD, důležitost spánku, pocit bezpečí, režimové momenty- pohoda, jak využívat svůj volný čas, volnočasové aktivity a příprava na vyučování

- Pokrok v životě
- Využití – rádia, mobilů, počítačů, divadla, auta, apod. řemesla dříve a nyní

Příležitostné činnosti

- Návštěva muzea, hradu a jiných památek
- Velikonoční dílny – objevujeme stará řemesla
- Technické muzeum – srovnáváme, jak se dřív žilo

8.1.5. Rozmanitosti přírody

Pravidelné činnosti

- Vyprávění, neformální besedy na téma „Chování a činnost lidí k přírodě“ (pozitivní, negativní)
- Na vycházkách pozorujeme přírodu, přiřazujeme listy, plody ke stromům
- Vyprávíme si o domácích zvířátkách, jak o ně pečujeme
- ZOO – význam, adopce zvířat – povídáme si
- Beseda – roční období, změny v přírodě

Průběžné činnosti

- Vycházky a pozorování přírody ve všech ročních obdobích – využití knih, časopisů
- Sběr lesních plodů a využití k výtvarným pracím s přírodninami – soutěže
- Lisování rostlin do herbáře – léčivé i jedovaté rostliny – využití atlasů rostlin
- Jak poznáváme svět – vlastnosti různých materiálů (papír, dřevo, kámen, písek, voda) – využití knih, časopisů – rébusy, kvízy
- Projekt Strom – výtvarné, zpracování, tisk, malba, frotáž, koláže
- Výtvarná soutěž Co vidí sedmikráska – vyprávění o životě na louce, na zahrádce

Příležitostné činnosti

- Návštěva Planetária – výtvarně zpracované zážitky, soutěž z poznatků
- Projekt – Slavnosti padajícího listí
- Den Země – soutěž, výtvarné zpracování,
- Adopce zvířete ze ZOO
- Den stromů – výlet do přírody
- Přírodovědná soutěž v přírodě – prohlubování poznatků
- Přírodovědné programy na Jezírku – hry a prohlubování již získaných poznatků
- Jablečný den – zdravé mlsání

8.2. Obsah zájmového vzdělávání v pravidelné činnosti ve školní družině

Pravidelná činnost ve školní družině představuje činnost zájmových útvarů.

Seznam zájmových útvarů:

- Po – výtvarný kroužek, mažoretky
- Út – keramika, zdravotní kroužek
- St – aerobic
- Čt – keramika
- Pá – pohybové hry v tělocvičně

8.2.1. Stanovení cílů, obsahu a činnosti v zájmovém útvaru – keramika

(1. -5. třída)

Výchovně vzdělávací cíl

- rozvoj tvořivosti, fantazie, představivosti;
- naučit základním dovednostem a znalostem v práci v oboru;
- pěstovat kladný vztah k estetickému cítění;
- podporovat správné využití volného času, relaxaci.

Obsah činnosti

- seznámení s vlastnostmi hlíny – obtisky, razidla, řezání apod.;
- práce s hliněnými hádky (spojování – misky, vázy, zvířátka);
- práce s plátem (válení, konstrukce – lepení plátů, kachel, tisk, dekorace);
- práce z volné ruky – jednoduchá miska, postavy zvířátek);
- povrchová úprava hlíny, střepu – engoby, glazury, barvítka, sklo.

Očekávané výstupy

Po skončení školního roku účastník:

- zná základními postupy a pravidla v práci s hlínou,
- dokáže vytvořit jednoduché výrobky,
- umí aplikovat naučené při vlastní tvorbě.

Metody práce

- klasické – předvádění, nápodoba, pozorování, vysvětlování,
- aktivizující – rozhovor, řešení problému, hra.

Klíčové kompetence

Účastník získá kompetence pracovní, k řešení problému, k trávení volného času:

- kompetence pracovní – umí tvořivě přemýšlet a pracovat, naučí se základní výtvarné postupy a umí získaných poznatků využít;
- kompetence k řešení problému – pozná vlastní pokroky, samostatně řeší problémy;
- kompetence trávení volného času – rozvíjí své zájmy.

8.2.2. Stanovení cílů, obsahu a činnosti v zájmovém útvaru – zdravotní kroužek

(1. -5. třída)

Nabídka činností se přizpůsobuje věku žáků.

Výchovně vzdělávací cíl

- základní znalost částí lidského těla,
- znalost čísel tísňového volání, zásady volání na tísňovou linku,
- jak poznat, že někdo potřebuje pomoc ,
- seznámení se s lékárníčkou a materiály, které používáme při ošetření zranění,
- pomoc v případech bezprostředního ohrožení života (zástava dechu, srdce, bezvědomí),
- rozeznání základních zranění a jejich ošetření,
- vlastní bezpečnost, jak předcházet úrazům,
- zdravý životní styl (strava, pohyb, osobní hygiena).

Obsah činnosti

- sady obrázků (databáze obrázků záchranný kruh). Učitel vybere jeden tematický okruh, o kterém s dětmi pohovoří. Žáci rozeznávají co je správné/ špatné,
- pracovní listy (záchranný kruh),
- využití her k zapamatování části těla (říkanka hlava, ramena, kolena, palce),
- nácvik zjištění situace (zranění), nezbytné součásti telefonátu, telefonní čísla tísňových linek (modelové situace),
- základní ošetření zranění, seznámení s technikami, materiály (žáci pracují ve skupinkách, pod vedením učitele, který žákům ukáže jak zacházet s postiženým a učí jednotlivé techniky ošetření),
- první pomoc při bezvědomí - jak bezvědomí poznáme, příčiny, diagnostika zástavy dechu, kontrola dutiny ústní, základní informace o umělém dýchání a nepřímé srdeční masáži, správná poloha u bezvědomí, zdůraznění důležitosti přivolání pomoci,
- transport (modelové situace - žáci, učitel),
- nácvik bezpečné chování doma, v dopravních prostředcích, v silničním provozu, venku na hřišti, žáci rozeznávají co je bezpečné a co ne, jaké úrazy mohou vzniknout a příčiny úrazů, hry, testy (využití kurzu pro interaktivní tabuli, záchranný kruh,)
- seznámení žáků s pojmem „Ochrana člověka za mimořádných událostí“, seznámení žáků s typy mimořádných událostí, základní pravidla chování v krizových situacích (multimediální programy),
- zdravý životní styl:
- zdravá svačina, vysvětlení na pyramidě zdravé výživy v jak si vybírat zdravé potraviny a v jakém množství je konzumovat, vysvětlení pojmu vitamíny,
- pohyb vysvětlení proč je důležité sportovat,
- jak předcházet nemocem – otužování, stravování, odpočinek.

Očekávané výstupy

- žák má základní znalost lidského těla,
- zná čísla a postup volání na tísňové linky,

- žák dokáže rozeznat, že někdo potřebuje pomoc a umí ošetřit základní zranění,
- žák se umí bezpečně chovat doma, v dopravních prostředcích, v silničním provozu, na hřišti, v přírodě,
- žák zná pravidla jak se chovat v mimořádných situacích, zná význam jednotlivých varovných signálů, pozorování,
- žák ví, co znamená zdravý životní styl a jak předcházet nemocem.

Klíčové kompetence

- kompetence k řešení problémů – žák se dokáže rozhodnout v krizové situaci, vyhodnotit ji a poskytnout základní první pomoc,
- kompetence sociální – žák je schopen pracovat v týmu (skupině) spolužáků, je schopen se samostatně rozhodnout o správnosti poskytnutí první pomoci aby zároveň neohrozil svůj život,
- kompetence komunikativní – žák je schopen se ve skupině dohodnout na vypracování zadaného úkolu,
- kompetence rozpoznat stav ohrožení – žák zná pravidla jak se chovat v mimořádných situacích.

8.2.3. Stanovení cílů, obsahu a činnosti v zájmovém útvaru – pohybové hry

(1. -5. třída)

Výchovně vzdělávací cíl

- Rozvíjet pohybové schopnosti
- Podporovat sounáležitost a práci ve skupině
- Rozvíjet rozumové schopnosti (pochopit pravidla a dodržovat je)
- Rozvíjet smysl pro fair play

Obsah činnosti

- Honičky
- Hry s míčem
- Hry s předměty
- Hry ve skupinách

Očekávané výstupy

- Žáci zvládají pravidla her
- Umí spolupracovat ve skupině
- Umí házet a chytat míč

Metody práce

- Názorné ukázky her
- Návčik házení a chytání míče
- Štafetové závody

Klíčové kompetence

- Rozvoj všech klíčových kompetencí
- Žáci získají pozitivní vztah ke sportu
- Dokáží spolupracovat ve skupině
- Umí spolupracovat ve skupině
- Umí házet a chytat míč

8.2.4. Stanovení cílů, obsahu a činností v zájmovém útvaru – aerobic (1. -5. třída)

Výchovně vzdělávací cíl

- Seznámit žáky se základními kroky
- Vést žáky k sebevyjádření prostřednictvím pohybu
- Objevit vlastní pohybové schopnosti
- Odstraňovat špatné pohybové návyky

Obsah činností

- Nácvik kroků
- Aerobní průprava
- Sestavy ve dvojicích a ve skupině

Očekávané výstupy

- Zvýšená pohyblivost celého těla
- Soulad cvičení a hudby
- Zvládnutí základních kroků

Metody práce

- Názorné ukázky
- Nácvik kroků formou hry – motivační názvosloví

Klíčové kompetence: žáci získávají

- kompetence k učení
- komunikativní kompetence
- pohybové kompetence
- kompetence k naplnění volného času

8.2.5. Stanovení cílů, obsahu a činností v zájmovém útvaru – výtvarný kroužek (1. -3. třída)

Výchovně vzdělávací cíl

- Umožnit rozvoj fantazie, tvořivosti a představivosti

- Podpořit kladný vztah k výtvarnému umění
- Vést žáky k poznávání různých výtvarných technik a materiálů

Obsah činnosti

- Kresba – pastelky, voskovky, tuš
- Malba – vodovky, tempera
- Práce s papírem – stříhání, lepení
- Práce s látkou – koláže
- Práce s přírodními materiály – mozaiky, koláže

Očekávané výstupy

- Žáci zvládnou kresební techniky
- Žáci si osvojí základní techniky malby, míchání barev
- Žáci budou umět pracovat s pomůckami – nůžky, lepidlo
- Žáci se naučí stříhat látku a pracovat s různými přírodninami

Metody práce

- Klasické (předvádění, vysvětlování, názorná ukázka vzorového výrobku)
- Aktivizující (hra, výtvarný experiment)

Klíčové kompetence

- Žáci získají kompetence k řešení problémů, pracovní, komunikativní
- Umí tvořivě a samostatně přemýšlet a pracovat
- Naučí se základům výtvarné tvorby
- Dokáže si zorganizovat postup práce, práci dokončí
- Dokáže spolupracovat s ostatními
- Získá pozitivní vztah k výtvarnému umění

8.2.6. Stanovení cílů, obsahu a činnosti v zájmovém útvaru – mažoretky

(1. -5. třída)

Výchovně vzdělávací cíl

- Pohyb v rytmu
- Základní dovednosti s hůlkou
- Koordinace pohybu ve skupině
- Základy choreografie založené na práci s náčiním

Obsah činnosti

- Práce s náčiním - praktické ukázky
- Nácvik kroků formou hry – motivační názvosloví

- Zvládnutí choreografie ve skupině
- Hry na rozvoj citu pro rytmus
- Nácvik jednotlivých sekvencí sestavy
- Skupinové hry

Očekávané výstupy

- Žák umí zacházet s náčiním, mažoretkovou hůlkou
- Žák zvládne choreografii ve skupině
- Radost z pohybu

Klíčové kompetence: žáci získávají

- Kompetence k učení
- Kompetence k trávení volného času

8.3. Celoroční plán školní družiny v příležitostné činnosti pro školní rok 2016/2017

ZÁŘÍ

- rozdělení dětí do oddělení, kroužků zahájení zájmové činnosti,
- sportovní odpoledne na hřišti – uvítání nových prvňáčků,
- „Oživlá řemesla“ – akce ve spolupráci s CVČ Gromešova.

ŘÍJEN

- „Slavnost padajícího listí“ (sportovní hry na hřišti, podzimní tvoření, výtvarné ztvárnění podzimu, Halloween),
- organizace podzimních prázdnin.

LISTOPAD

- „Prevence sociálně patologických vlivů“ (besedy o zdravém životním stylu, primární prevence, konzultace s odborníkem).

PROSINEC

- „Adventní čas“ (zvyky a tradice svátků, výtvarné ztvárnění, práce s přírodním materiálem, výstava a výzdoba prostor školní družiny),
- „Čertovské veselí“- hry, soutěže,
- organizace vánočních prázdnin.

LEDEN

- výroba dáreků k zápisu,
- „Zimní radovánky“ (sportovní hry na sněhu, výtvarné ztvárnění zimy, zimní sporty).

ÚNOR

- „Člověk a jeho zdraví“ (zdravotní soutěž, ukázky první pomoci, beseda s odborníkem),
- organizace jarních prázdnin,
- karneval – hry, soutěže, tanec,
- základní kolo „Superstar“.

BŘEZEN

- „Jaro všemi smysly“ (vycházky do přírody, přírodovědná soutěž, výtvarné ztvárnění),
- velikonoční výstava,
- velikonoční dílny pro děti a rodiče,
- obvodní a městské kolo „Superstar“.

DUBEN

- „Dopravní výchova“ (dopravní soutěž – kvíz, soutěž na hřišti, učíme se dopravní značky, výtvarné ztvárnění),
- výtvarná soutěž „Ilustrujeme oblíbenou knihu“.

KVĚTEN

- „Adopce ZOO Brno“ (besedy o zvířatech, význam Zoologických zahrad, výtvarné ztvárnění Plakát ZOO)
- Rostliny kolem nás – vycházky do přírody, určujeme rostliny, byliny.

ČERVEN

- „Místo, kde žijeme“ (známá místa v Brně a okolí, orientace v místě bydliště, cestujeme a poznáváme – orientace na mapě),
- základní kolo „Olympiády“.

Školní družina navazuje a dále u každého účastníka činnosti rozvíjí kompetence získané v programu předškolního vzdělávání. Konkrétní klíčové kompetence se vzájemně prolínají ve všech činnostech školní družiny. Klíčové kompetence zahrnují vědomosti, dovednosti, postoje, hodnotovou orientaci účastníků.

8.4. Získávání kompetencí u dětí

1. Komunikativní kompetence:

- naslouchá, vhodně reaguje,
- ovládá řeč, komunikuje bez ostychu s dětmi i dospělými,
- vyjadřuje své pocity řečí, gestem,
- komunikace je kultivovaná.

Jak na to: dramatická výchova - komunikativní hry, pásma, říkadla.

2. Kompetence sociální a personální:

- rozhoduje o svých činnostech,
- projevuje ohleduplnost,
- rozpozná vhodné a nevhodné chování,
- dokáže se prosadit i podřídit, umí přijmout kompromis,
- toleruje všechny členy družiny,
- vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu.

Jak na to: navozování situací, okamžité reagování a zpětná vazba na situace ve třídě.

3. Kompetence k řešení problémů:

- všímá si problémů, řeší je,
- chápe, že vyhýbání se problému nevede k cíli,
- rozlišuje správná a chybná řešení.

Jak na to: navození situací, rozhovory.

4. Kompetence k učení:

- číst s porozuměním,
- vyhledává informace z různých zdrojů (knihy, časopisy),
- formuluje správné odpovědi na kladené otázky,
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě.

5. Kompetence občanské:

- vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se bránit, chápe své povinnosti.

Jak na to: modelové situace, vysvětlování, rozhovory

6. Kompetence pracovní:

- váží si práce své i ostatních, dodržuje pořádek u svých věcí,
- dbá na bezpečnost práce, posiluje se vytrvalost, vůle, schopnost dokončit práci.

Jak na to: důslednost, kontrola, pochvala, uznání

7. Kompetence k trávení volného času:

- umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic,
- rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech,
- umí říci ne nevhodným nabídkám na využití volného času.

Jak na to: zájmové útvary – nabídky

8.5. Průřezová témata v základním vzdělávání

Rozvoj postmoderní společnosti a změny životní filozofie formují žebříčky hodnot ve společnosti. Touha po moci, zisku a orientace na osobní prospěch se promítají i do výchovně vzdělávacího procesu. Proto je důležité působit již od raného dětství na vztahu k prostředí, ve kterém žijeme, na respektu k morálním hodnotám, právním normám, ale také na vztazích k ostatním lidem a k sobě samotnému. Podporovat u žáků vlastní identitu a jejich plnohodnotné zakotvení ve společnosti.

V Rámcovém vzdělávacím programu je zpracováno 6 průřezových témat, které jsou vhodně zařazovány do mimoškolní činnosti školní družiny.

Osobnostní a sociální výchova

Výchova demokratického občana

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova

Environmentální výchova

Mediální výchova

Osobnostní a sociální výchova je zpracována ve významných dokumentech národního i nadnárodního charakteru. V Úmluvě o právech dítěte, přijatou Valným shromážděním OSN 20. 11. 1989 se uvádí mezi úkoly výchovy rozvíjet osobnost dítěte, rozumové a fyzické schopnosti, nadání.

Smyslem osobnostní a sociální výchovy ve školní družině je pomáhat každému účastníkovi hledat vlastní cestu k sobě samému i k druhým lidem. Pomáhat vytvářet praktické životní dovednosti.

V osobnostní výchově vedeme ke zvládnutí vlastního chování, pomáháme formovat studijní dovednosti a vzájemné porozumění mezi ostatními účastníky školní družiny.

V sociální výchově pomáháme primární prevenci sociálně patologických jevů, rozvíjíme základní dovednosti efektivní komunikace a spolupráce. V morálním rozvoji pomáháme vytvářet uvědomění si hodnot pomoci, spolupráce a hodnot jiných lidí.

Při výchovně vzdělávací činnosti se řídíme individuálními a specifickými potřebami účastníků výchovy. Dbáme na dodržování psychohygienických podmínek, dodržujeme pedagogické zásady a principy. Kreativně uplatňujeme moderní způsoby a formy pedagogického působení na všechny účastníky výchovy.

Výchova demokratického občana. Pedagogové školní družiny směřují účastníky k rozvoji respektu a úcty ke společnosti, v níž žák žije. K respektu a úctě k ostatním lidem, sounáležitost a odpovědnost za své chování a činy. Pomáháme účastníkům se orientovat ve svých právech a povinnostech.

Výchovou k myšlení evropských a globálních souvislostí. Podporujeme rozvíjení jazyků, podporujeme výchovu k poznání evropských kořenů, k toleranci a respektování odlišností. Vysvětlujeme cíle a důvody evropské integrace.

Multikulturní výchova. Vycházíme z principu rovnosti, kdy každý člověk má právo zachovat si svou integritu a vnímání světa v prostředí, které pro něj nemusí být historicky mateřské. Přínos pro společnost vidíme ve vzájemném kulturním obohacování a v rozmanitosti přístupu k životu.

Vedeme k uvědomování si odlišností a jejich toleranci, pochopení těchto odlišností a k jejich respektování.

Uplatňujeme principy slušného chování, vysvětlujeme si pojem lidská solidarita. Známe významné národní symboly a zásady jejich používání. Uvědomujeme si důležitost kvality mezilidských vztahů v rodině, škole, školní družině i jinde pro harmonický rozvoj osobnosti.

Environmentální výchova. Vztah jedince k životnímu prostředí označujeme v pedagogickém procesu jako výchova k ochraně přírody, ekologická výchova, výchova k péči o životní prostředí.

V současné době se ekologická výchova stává nepostradatelnou potřebou a nutností. Vztah k přírodě se musí zaměřit na péči a ochranu přírody i o ostatní životní prostředí člověka.

Cílem výchovy je utvářet žádoucí postoje účastníků školní družiny, jejich citový vztah a zájem o životní prostředí. Podporovat a budovat vztah k přírodě jako stálou potřebu přírodu chránit.

Mediální výchova. Média nás v dnešní době ovlivňují a zasahují do našeho života prakticky každodenně. Mediální gramotnost je tvořena dovednostmi, které využíváme k vlastnímu rozvoji, vyplnění volného času. Mediální výchova napomáhá využívání médií jako zdroj informací. Důležitá je schopnost žáků chápat, že média nejsou odrazem reality. Některá média mohou sloužit k rozvoji komunikačních dovedností, slušného vystupování.

Mediální výchova vede k uvědomění si vlastního života a odpovědnosti za něj.

Rozvíjí kompetence žáků, jejich dovednosti a pomáhá rozvíjet schopnost orientace v mediální nabídce. Zvyšuje možnost při volbě povolání a dalšího studia. Objevuje vlastní potenciál a podporuje schopnost týmové spolupráce.